

EVROPSKA
KOMISIJA

Strasbourg, 28.4.2015
COM(2015) 185 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Evropska agenda za varnost

Cilj Evropske unije je ljudem zagotoviti življenje na območju svobode, varnosti in pravice brez notranjih meja. Evropejci morajo zaupati, da sta njihova svoboda in varnost dobro varovani ter povsem v skladu z vrednotami Unije, vključno s pravno državo in temeljnimi pravicami, ne glede na to, kje v Evropi se gibajo.

V zadnjih letih so se pojavile nove in kompleksne grožnje, ob katerih prihaja do izraza potreba po nadaljnjih sinergijah in tesnejšem sodelovanju na vseh ravneh. Mnoga današnja varnostna vprašanja izvirajo iz nestabilnih razmer v neposrednem sosedstvu EU ter spreminjajočih se oblik radikalizacije, nasilja in terorizma. Grožnje postajajo bolj raznolike in mednarodne, njihova narava pa vedno bolj čezmejna in medsektorska.

Te grožnje zahtevajo učinkovit in **usklajen odziv na evropski ravni**. Vse institucije EU so se strinjale, da potrebujemo prenovljeno strategijo notranje varnosti EU za naslednjih pet let¹.

V ta namen **evropska agenda za varnost** določa, kako lahko **dodana vrednost Unije** prispeva k naporom držav članic pri zagotavljanju varnosti. Kot je v svojih političnih usmeritvah dejal predsednik Jean-Claude Juncker: „Za boj proti čezmejnemu kriminalu in terorizmu je skupno odgovorna vsa Evropa“². Glavno odgovornost za varnost nosijo države članice, vendar čisto same nalogi niso več kos. Vsi zadevni akterji na ravni EU in držav članic morajo bolje sodelovati, da bi se spopadli s čezmejnimi grožnjami, hkrati pa upoštevati nacionalne odgovornosti pri spoštovanju prava in zagotavljanju notranje varnosti. Evropska agenda za varnost mora biti torej **skupna agenda** Unije in držav članic. Rezultat tega bi moralo biti **območje notranje varnosti EU**, kjer so posamezniki zaščiteni povsem v skladu s temeljnimi pravicami.

Ta agenda bo na podlagi celovitega nabora politik in orodij EU spodbudila boljše izmenjavo informacij, okrepljeno operativno sodelovanje in medsebojno zaupanje. Zagotovila bo, da se bosta notranja in zunanja razsežnost dela na področju varnosti dopolnjevali. EU mora še naprej pozorno spremljati druge nastajajoče grožnje, ki bodo prav tako morda zahtevale usklajen odziv EU, agenda pa daje prednost med seboj povezanim področjem z močno čezmejno razsežnostjo, in sicer **terorizmu, organiziranemu kriminalu in kibernetiki kriminaliteti**, na katera lahko ukrepanje EU odločilno vpliva.

1. BOLJŠE SODELOVANJE NA PODROČJU VARNOSTI

EU je že oblikovala vrsto pravnih, praktičnih in podpornih orodij, da bi utrdila evropsko območje notranje varnosti. Strateški cilji, ki so bili opredeljeni v strategiji notranje varnosti za obdobje 2010–2014, še vedno veljajo in še naprej bi si morali prizadevati zanje³. Lizbonska pogodba je postavila EU na prave temelje pri doseganju tega in s tem okrepila pravni okvir EU, da bi združila moči ter zagotovila svobodo in varnost, prosto gibanje znotraj EU ter učinkovito evropsko odzivanje na čezmejne grožnje. Pogodba je okrepila varstvo temeljnih pravic in demokratični nadzor nad politikami Unije glede notranje varnosti, na njeni podlagi pa je Evropski parlament postal enakopraven sozakonodajalec na področju policijskega in pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah. Od 1. decembra 2014 sta policijsko in pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah del običajnega pravnega reda EU. Zdaj se v celoti uporabljata pravosodni nadzor

¹ Sklepi Evropskega sveta EUCO 79/14 z dne 27. junija 2014; Resolucija Evropskega parlamenta 2014/2918 z dne 17. decembra 2014; Sklepi Sveta z dne 4. decembra 2014 o razvoju prenovljene strategije notranje varnosti za Evropsko unijo.

² Nov začetek za Evropo: moj načrt za delovna mesta, rast, pravičnost in demokratične spremembe. Politične usmeritve naslednje Evropske komisije, 15. julij 2014.

³ Sklepi Sveta z dne 25. februarja 2010 o strategiji notranje varnosti za Evropsko unijo: „Oblikovanje evropskega modela varnosti“, COM(2014) 154 final z dne 11. marca 2014.

Sodišča in vloga Komisije kot varuhinje Pogodb⁴, kar bo zagotovilo spoštovanje pravic posameznikov ter okrepilo pravno varnost in zaupanje.

Zdaj je čas za boljše in tesnejše sodelovanje. Uspeh orodij, ki jih je oblikovala Unija v zadnjih letih, je odvisen predvsem od delitve odgovornosti, medsebojnega zaupanja in učinkovitega sodelovanja med vsemi udeleženi akterji, in sicer institucijami in agencijami EU, državami članicami in nacionalnimi organi.

V ta namen agenda opredeljuje skupen pristop za EU in države članice, ki je celosten, usmerjen v rezultate in realističen. Vsi udeleženi akterji morajo sodelovati na podlagi **petih ključnih načel**, da bi se čim bolj izkoristile prednosti obstoječih ukrepov EU ter po potrebi zagotovili novi in dopolnilni ukrepi.

Prvič, zagotoviti moramo celovito spoštovanje temeljnih pravic. Varnost in spoštovanje temeljnih pravic se ne izključujeta, temveč sta skladna in dopolnjujoča se politična cilja⁵. Pristop Unije temelji na skupnih demokratičnih vrednotah naših odprtih družb, vključno s pravno državo, ter mora spoštovati in spodbujati temeljne pravice, kakor je določeno v Listini Evropske unije o temeljnih pravicah. Vsi varnostni ukrepi morajo biti skladni z načeli potrebnosti, sorazmernosti in zakonitosti ter zajemati ustrezne zaščitne ukrepe, da se zagotovita odgovornost in sodno varstvo⁶. Komisija bo skrbno preskusila, da so vsi varnostni ukrepi povsem v skladu s temeljnimi pravicami in hkrati omogočajo učinkovito izvajanje zadevnih ciljev. Vpliv katere koli nove pobude na prosto gibanje in varstvo osebnih podatkov mora biti povsem skladen z načelom sorazmernosti in temeljnimi pravicami. To je skupna odgovornost vseh akterjev EU in držav članic. Organi EU, na primer Agencija Evropske unije za temeljne pravice in Evropski nadzornik za varstvo podatkov, imajo pomembno vlogo pri tem, da pomagajo institucijam EU in drugim agencijam EU ohranjati in spodbujati naše vrednote.

Drugič, potrebujemo večjo preglednost, odgovornost in demokratični nadzor za vzpodbuditev zaupanja državljanov. Evropski parlament je v celoti prevzel svojo vlogo kot sozakonodajalec in s tem zagotovil popoln demokratični nadzor. Posebna vloga nacionalnih parlamentov na območju svobode, varnosti in pravice⁷ je zajeta v širši zavezanosti Komisije k prenovljenemu političnemu dialogu z nacionalnimi parlamenti. Komisija bo dvakrat letno posredovala najnovejše informacije o izvajanju agende Evropskemu parlamentu in Svetu. Razvila bo tudi kazalnike uspešnosti za ključne instrumente EU. Da bi še dodatno izboljšala preglednost in sodelovanje, bo leta 2015 oblikovala posvetovalni forum EU za varnost, v katerem bo povezala države članice, Evropski parlament, agencije EU ter predstavnike civilne družbe, akademskih krogov in zasebnega sektorja.

Tretjič, zagotoviti moramo boljšo uporabo in izvajanje obstoječih pravnih instrumentov EU. Ena od prednostnih nalog Komisije bo pomagati državam članicam, da še naprej razvijajo medsebojno zaupanje, v celoti uporabljajo obstoječa ključna orodja za izmenjavo informacij in spodbujajo čezmejno operativno sodelovanje med pristojnimi organi. Pri tem bodo svojo vlogo imeli tudi medsebojni strokovni pregledi in učinkovito spremljanje izvajanja evropskih ukrepov.

⁴ Pod posebnimi pogoji Protokola 22, kar zadeva Dansko, ter Protokolov 21 in 36, kar zadeva Združeno kraljestvo in Irsko.

⁵ Člen 6 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah in sodba Sodišča z dne 8. aprila 2014 v združenih zadevah C-293/12 in C-594/12, točka 42.

⁶ Člen 52(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah; zgoraj navedena sodba Sodišča z dne 8. aprila 2014.

⁷ Člen 69 PDEU.

Četrtrič, potrebujemo bolj skupen, medagencijski in medsektorski pristop. Glede na vedno večjo povezanost različnih vrst varnostnih groženj morajo biti politike in ukrepi na terenu povsem usklajeni med vsemi ustreznimi agencijami EU na področju pravosodja in notranjih zadev⁸ ter tudi na drugih področjih. Te agencije zagotavljajo specializirano raven podpore in strokovnega znanja za države članice in EU. Delujejo kot informacijska središča, pomagajo izvajati pravo EU in imajo ključno vlogo pri podpiranju operativnega sodelovanja, na primer skupnih čezmejnih ukrepov. Zdaj je čas za poglobitev sodelovanja med temi agencijami. Komisija bo začela z razmislekom o tem, kako čim bolj izkoristiti njihov prispevek, in sicer prek tesnejšega sodelovanja med agencijami, usklajevanja z državami članicami, razvijanja celovitih programov, skrbnega načrtovanja in ciljnega usmerjanja virov.

K doseganju ciljev v zvezi z varnostjo, tudi na področju prometa, financ, carine, izobraževanja, pomorske varnosti, informacijskih tehnologij, energetike in javnega zdravja, prispevajo posebni ukrepi iz številnih politik EU. Ukrepi na področju enotnega digitalnega trga in evropske sosedске politike bodo dopolnili in utrdili evropsko agendo za varnost. Agenda temelji tudi na obstoječih sektorskih strategijah EU, ki lahko posredno ali neposredno prispevajo k visoki ravni varnosti⁹.

To agendo je treba obravnavati tudi v povezavi s prihodnjo evropsko agendo za migracije¹⁰, ki bo obravnavala vprašanja, neposredno povezana z varnostjo, na primer tihotapljenje migrantov, trgovino z ljudmi, socialno kohezijo in upravljanje meja.

Petič, združiti moramo vse notranje in zunanje razsežnosti varnosti. Varnostne grožnje niso omejene samo na meje EU. Notranja varnost EU in globalna varnost sta medsebojno odvisni in povezani. Odziv EU mora torej biti celosten ter temeljiti na usklajenem naboru ukrepov, ki združujejo notranje in zunanje razsežnosti, da se nadalje okrepijo povezave med pravosodjem in notranjimi zadevami ter skupno varnostno in obrambno politiko. Njegov uspeh je močno odvisen od sodelovanja z mednarodnimi partnerji. Za reševanje vzrokov varnostnih vprašanj je potrebno preventivno sodelovanje s tretjimi državami.

Čim bolj bi morali izkoristiti dodano vrednost obstoječih političnih **dialogov o varnosti**, ki jih EU vodi z državami, ki se pripravljajo na pristop, in z državami evropskega sosedstva, ključnimi strateškimi partnerji ter zadevnimi mednarodnimi in regionalnimi organizacijami, ter dodano vrednost s tem povezanih finančnih instrumentov in dejavnosti EU. Dialoge bi bilo treba razširiti tako, da bi zajeli tudi prednostne naloge, kot so sodelovanje v boju proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu in terorizmu, tihotapljenju migrantov ter trgovini z ljudmi. To bi moralo privedi do posebnih skupnih akcijskih načrtov s ključnimi tretjimi državami in se kazati v ciljno usmerjeni uporabi finančnih instrumentov EU.

⁸ Agencija EU na področju kazenskega pregona Europol, Evropska agencija za upravljanje operativnega sodelovanja na zunanjih mejah držav članic Evropske unije Frontex, Urad za evropsko pravosodno sodelovanje Eurojust, Evropska policijska akademija Cepol, Evropska agencija za operativno upravljanje obsežnih informacijskih sistemov eu-LISA ter Evropski center za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami EMCDDA.

⁹ Strategija EU za pomorsko varnost (sklepi Sveta z dne 24. junija 2014); strategija Evropske unije za kibernetko varnost (JOIN(2013) 1 final z dne 7. februarja 2013); strategija za obvladovanje tveganja na carinskem področju (COM(2014) 527 final z dne 21. avgusta 2014); strateški okvir za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (sklepi Sveta z dne 12. maja 2009); strategija EU za mlade (COM(2009) 200 final z dne 27. aprila 2009); Strategija EU za okrepitev boja proti tihotapljenju cigaret in drugih oblik nedovoljene trgovine s tobaknimi izdelki (COM(2013) 324 final z dne 6. junija 2013). Agenda dopolnjuje tudi trenutne pobude, na primer pregled strateškega nadzora izvoza (COM(2014) 244 final z dne 24. aprila 2014).

¹⁰ Evropska agenda za migracije je ena od pobud v letnem delovnem programu Komisije za leto 2015.

Delegacije EU v tretjih državah so pomembne za dialoge o varnosti in torej zahtevajo strokovno znanje in boljše lokalno usklajevanje. Prednostna naloga bi morala biti sedanja **razporeditev strokovnjakov za varnost** v delegacijah EU v državah evropske sosedске politike in drugih ciljnih državah nečlanice EU. Morali bi tudi raziskati, kako celovito uporabiti strokovno znanje uradnikov organov kazenskega pregona iz držav članic, ki so bili napoteni v države nečlanice EU, ter upoštevati izvedljivost pošiljanja uradnikov ali sodnikov za zvezo iz agencij EU v ključne tretje države.

Sporazumi o medsebojni pravni pomoči s tretjimi državami (Združene države, Japonska¹¹) so ključni instrumenti za mednarodno pravosodno sodelovanje in Komisija bo ocenila, ali je treba razviti druge dvostranske ali večstranske sporazume s ključnimi tretjimi državami.

Unija bi morala tudi nadalje razvijati svoje odnose z mednarodnimi organizacijami, na primer z OZN, Svetom Evrope in Interpolom, ter bolj dejavno uporabljati večstranske forume, kot je Svetovni forum za boj proti terorizmu, da bi spodbudila dobre prakse in izpolnila skupne cilje.

Zunanji vidiki varnosti se bodo bolj celostno razvijali v okviru strateškega pregleda, ki ga je začela visoka predstavnica Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko/podpredsednica Komisije, ter pregleda evropske sosedске politike, ki že poteka.

2. KREPITEV STEBROV UKREPANJA EU

Boljšje in tesnejše sodelovanje z operativnega vidika predvsem pomeni, da vsi udeleženi akterji, tj. institucije in agencije EU, države članice in nacionalni organi kazenskega pregona, v celoti izvajajo obstoječe instrumente. Po potrebi pa zahteva tudi nova ali bolj razvita orodja, da se čim bolj izkoristi dodana vrednost ukrepov EU za izmenjavo informacij, operativno sodelovanje in drugo podporo.

2.1 Boljša izmenjava informacij

Unija zagotavlja številna orodja za lajšanje izmenjave informacij med nacionalnimi organi kazenskega pregona. Države članice bi jih morale v celoti uporabljati. Kjer še vedno obstajajo kritične vrzeli, bi morali bi oceniti, ali so potrebna dodatna orodja EU.

Schengenski informacijski sistem (SIS) je danes najpogostejše orodje za izmenjavo informacij. Pristojni nacionalni organi ga lahko uporabljajo za preverjanje opozoril o iskanih ali pogrešanih osebah in predmetih v Uniji in na zunanji meji. SIS je bil posodobljen na začetku leta 2015, da bi se izboljšala izmenjava informacij o terorističnih osumljencih ter da bi se okrepila prizadevanja držav članic za razveljavitev potnih listov oseb, ki so osumljene, da se želijo pridružiti terorističnim skupinam zunaj EU. Komisija bo proučila možnosti za pomoč državam članicam, da uvedejo prepovedi potovanj na nacionalni ravni. Komisija bo v obdobju 2015–2016 ocenila SIS, da ugotovi, ali nove operativne potrebe zahtevajo zakonodajne spremembe, na primer uvedbo dodatnih kategorij, ki sprožijo opozorila.

Za še večjo okrepitev varnosti na zunanjih mejah bi se moral SIS še celoviteje uporabljati skupaj z Interpolovo zbirko podatkov o **ukradenih in izgubljenih potnih listinah (SLTD)**. Komisija bo pomagala državam članicam, da uporabijo avtomatizirani mejni nadzor s preverjanjem sistemov SIS in SLTD, ter še naprej spremljala, ali države članice

¹¹ Sklepi Sveta 2009/820/SZVP z dne 23. oktobra 2009 in 2010/88/SZVP/PNZ z dne 30. novembra 2009.

izpolnjujejo svojo obveznost glede vnašanja podatkov v SLTD¹². Komisija tudi posodablja svoj priročnik za mejne policiste, da bodo bolje usmerjali mejne kontrole ter spodbujali celovito uporabo sistemov SIS in SLTD.

Države članice so z nadzorom svojega dela zunanjih meja odgovorne za celotno Unijo. Zato bi **skupni kazalniki tveganj** morali podpirati delo nacionalnih mejnih organov pri preverjanju oseb. Komisija bo v prvi polovici leta 2015 na podlagi prispevkov držav članic pripravila prvi sklop skupnih kazalnikov tveganj v zvezi s tujimi terorističnimi borci. Europol in Frontex bosta imela ključno vlogo pri prihodnjem vzdrževanju teh kazalnikov tveganj. Komisija bo še naprej spremljala učinkovitost Zakonika o schengenskih mejah in proučila kakršno koli nastajajočo potrebo po izboljšavah.

Skupni visoki standardi **upravljanja meja**, ki popolnoma spoštujejo načela pravne države in temeljne pravice, so bistveni za preprečevanje čezmejnega kriminala in terorizma. Evropska agenda za migracije bo nadalje obravnavala upravljanje meja. Revidirani predlog o pametnih mejah, ki ga Komisija namerava predstaviti do začetka leta 2016, bo prav tako pripomogel k večji učinkovitosti.

Dopolnilni ukrepi za izboljšanje varnosti v zvezi s **pretokom blaga** tudi prispevajo k spopadanju z nedovoljenimi dejavnostmi na meji, na primer s trgovino z orožjem in prepovedanimi drogami, tihotapljenjem cigaret ali nedovoljenimi prenosilci valut. Carinski sistem predhodnih informacij o tovoru zagotavlja predhodna obvestila za carinske organe v zvezi z oceno varnostnega tveganja tovora, ki prihaja v EU in odhaja iz nje. Ta sistem bi bilo treba v celoti izkoristiti, da se zagotovi učinkovita izmenjava informacij med carinskimi organi in drugimi organi kazenskega pregona. Informacijski sistem za boj proti goljufijam (AFIS) zagotavlja ključno platformo za izmenjavo carinskih informacij za boj proti goljufijam in pomaga carinskim organom kazenskega pregona pri spopadanju s čezmejnimi kriminalom¹³.

Prümska pogodba¹⁴ je še en primer orodja za izmenjavo informacij na ravni EU, ki še ni v celoti izkoriščen. Omogoča lahko avtomatizirano primerjavo profilov DNK, podatkov o prstnih odtisih in podatkov o registraciji vozil, kar so ključne informacije za odkrivanje kaznivega dejanja in oblikovanje učinkovitega sodnega primera. Vendar sistem še ni v celoti izkoriščen, saj je v tej fazi samo omejeno število držav članic izpolnilo svoje pravne obveznosti in vključilo omrežje v svoje sisteme. To ovira popolno učinkovitost Prümske pogodbe pri odkrivanju in pregonu storilcev kaznivih dejanj. Države članice so prejele precejšnjo finančno in tehnično podporo za izvajanje. Komisija bo to področje obravnavala prednostno in uporabila svoje pristojnosti, da zagotovi pravilno izvajanje prava EU.

Seveda pravno izvajanje instrumentov EU na nacionalni ravni ni dovolj. Orodja okvira EU za varnost bodo v celoti delovala šele takrat, ko bodo nacionalne agencije kazenskega pregona zaupale v obstoječe instrumente in si brez oklevanja izmenjavale informacije. Cilj predloga za novo pravno podlago za **Europol**¹⁵, ki je trenutno v obravnavi pri zakonodajalcih, je okrepiti Europolove analitične zmogljivosti, sprožiti operativno ukrepanje v državah članicah in izboljšati sistem agencije za varstvo podatkov. Države članice bi morale uporabljati Europol kot najpomembnejši kanal za izmenjavo informacij

¹² Skupno stališče Sveta 2005/69/PNZ z dne 24. januarja 2005.

¹³ S sistemom AFIS upravlja Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF).

¹⁴ Sklep Sveta 2008/615/PNZ z dne 23. junija 2008 in Sklep Sveta 2008/616/PNZ z dne 23. junija 2008.

¹⁵ COM(2013) 173 final z dne 27. marca 2013. Del predloga je nadomestil predlog Uredbe o ustanovitvi Agencije Evropske unije za usposabljanje na področju odkrivanja in pregona kaznivih dejanj (Cepol) (COM(2014) 465 final z dne 16. julija 2014).

v zvezi s kazenskim pregonom v celotni EU. Orodje Europolu za izmenjavo informacij prek varnih povezav omogoča, da si države članice z Europolom ali tretjimi stranmi, ki imajo sporazum o sodelovanju z Europolom, informacije izmenjajo na hiter, varen in uporabniku prijazen način. Za dejavno uporabo instrumentov za izmenjavo informacij je potreben tudi pravi vmesnik med orodji EU in nacionalnimi sistemi kazenskega pregona, na primer **enotne kontaktne točke**. Države članice morajo vzpostaviti prave strukture na nacionalni ravni, da bi povezale in uskladile delo zadevnih organov.

Sledenje gibanju storilcev je ključnega pomena pri razbijanju terorističnih in kriminalnih združb. Sozakonodajalci morajo sedaj nujno dokončati svoje delo na vzpostavitvi sistema **evidence podatkov o potnikih EU (PNR)** za letalske potnike, ki je povsem v skladu z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah, hkrati pa zagotavlja zanesljivo in učinkovito novo orodje na ravni EU. Analiza informacij iz PNR, pridobljenih ob rezervaciji in prijavi za let, pomaga prepoznati potnike z visokim tveganjem, ki jih organi kazenskega pregona še ne poznajo. Podatki iz PNR so se izkazali za nujne pri prepoznavanju potnikov z visokim tveganjem v okviru boja proti terorizmu, nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami, trgovini z ljudmi, spolnemu izkoriščanju otrok in drugim hudim kaznivim dejanjem. Ko bo direktiva o PNR sprejeta, bo zagotovila boljše sodelovanje med nacionalnimi sistemi in zmanjšala varnostne vrzeli med državami članicami. Skupni kazalniki tveganj za obdelavo podatkov iz PNR bodo pomagali preprečiti pobeg storilcev kaznivih dejanj prek druge države članice. Europol in Frontex imata lahko ključno vlogo tudi pri razvoju in širjenju takih kazalnikov tveganj na podlagi informacij, prejetih od držav članic.

EU je sklenila **sporazume PNR** z Združenimi državami, Kanado in Avstralijo. Tako sodelovanje ima resnično dodano vrednost pri prepoznavanju in prijetju tujih terorističnih borcev, preprodajalcev prepovedanih drog ali potujočih storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost. Prihodnji pristop Unije k izmenjavi podatkov iz PNR z državami nečlanicami EU bo upošteval potrebo po uporabi doslednih standardov in posebnih varstev temeljnih pravic. Ko bo Sodišče izdalo svoje mnenje o osnutku sporazuma PNR s Kanado, bo Komisija na podlagi sklepov Sodišča dokončala svoje delo na pravno utemeljenih in trajnostnih rešitvah za izmenjavo podatkov iz PNR z drugimi tretjimi državami, vključno z razmislekom o vzorcu sporazuma PNR, v katerem bodo opredeljene zahteve, ki jih morajo izpolniti tretje države, da od EU prejmejo podatke iz PNR.

Skupna pravila o **varstvu podatkov** bodo omogočila učinkovitejše medsebojno sodelovanje med organi kazenskega pregona in pravosodnimi organi, okrepila pa bodo tudi zaupanje in zagotovila pravno varnost. Sporazum o reformi varstva podatkov kot celote do konca leta 2015 je bistvenega pomena, zlasti glede predloga direktive o varstvu podatkov za policijske organe in organe kazenskega pravosodja. Poleg tega se Evropska unija pogaja z vlado Združenih držav o mednarodnem okvirnem sporazumu (krovni sporazum o varstvu podatkov), da bi zagotovila visoko raven varstva osebnih podatkov, ki se prenašajo med EU in Združenimi državami, za preprečevanje, odkrivanje, preiskovanje in pregon kaznivih dejanj, vključno s terorizmom.

Podatki o komunikaciji prav tako lahko učinkovito prispevajo k preprečevanju in pregonu terorizma in organiziranega kriminala. Po sodbi Sodišča v zvezi z direktivo o hrambi podatkov¹⁶ bo Komisija še naprej spremljala razvoj na področju zakonodaje na nacionalni ravni.

¹⁶ Zgoraj navedena sodba Sodišča z dne 8. aprila 2014.

Boj proti hudodelskim združbam, ki so dejavne v več državah EU, tudi zahteva izmenjavo informacij in sodelovanje med pravosodnimi organi. **Evropski informacijski sistem kazenskih evidenc** (ECRIS), ki omogoča izmenjavo informacij o preteklih obsodbah za državljane EU, uporablja 26 držav članic. Vendar ni učinkovit za osebe, ki niso državljani EU, so pa bili v njej obsojeni. Komisija bo pospešila delo v zvezi z izboljšanjem sistema ECRIS, ki že poteka, za osebe, ki niso državljani EU, pripravljena pa je tudi prispevati k učinkovitemu izvajanju tega sistema.

Razpoložljivost obstoječih podatkov v realnem času v vseh državah članicah je področje za prihodnje delo v zvezi z izmenjavo informacij. Komisija se bo na zahtevo Sveta¹⁷ odzvala z oceno, v kolikšni meri je **evropski indeksni sistem policijskih evidenc** potreben in kakšna je njegova morebitna dodana vrednost pri lažšanju čezmejnega dostopa do informacij v nacionalnih policijskih evidencah. Medtem Komisija podpira začetek pilotnega projekta, ki ga načrtuje skupina držav članic, da bi vzpostavila mehanizme za avtomatizirana čezmejna iskanja v nacionalnih indeksih v obliki „zadetek“/„ni zadetkov“¹⁸.

Skupno okolje za izmenjavo informacij na področju pomorstva bo omogočilo interoperabilnost ustreznih podatkov, povezanih z varnostjo, na področjih, kot so piratstvo, terorizem, tihotapljenje orožja in drog, trgovina z ljudmi, onesnaževanje okolja, civilna zaščita in naravne nesreče, med pristojnimi organi v skladu z njihovimi obstoječimi pristojnostmi.

*Ukrepanje EU se mora najprej usmeriti v celovito izvajanje že vzpostavljenih pravil, kot je Prümška pogodba, in sprejetje že pripravljenih predlogov, na primer direktive EU o PNR, uredbe o Europolu in reforme varstva podatkov. To bo že velik korak naprej, saj bo vzpostavljen jasen, varen in ustrezno reguliran nabor orodij, ki bo organom zagotovil informacije, ki jih potrebujejo, če se bodo ta orodja v celoti izkoristila. **Ključni instrumenti**, na primer sistem SIS, Zakonik o schengenskih mejah in ECRIS, bi se prav tako morali še nadalje proučevati, kakršne koli vrzeli v področjih, ki jih pokrivajo, pa zapolniti.*

2.2 Okrepljeno operativno sodelovanje

Lizbonska pogodba zagotavlja pravne in praktične ureditve za učinkovito operativno sodelovanje med organi različnih držav članic.

Organi držav članic s **ciklom oblikovanja politike EU za huda kazniva dejanja in organizirani kriminal** usklajujejo skupne prednostne naloge in operativne ukrepe. Stalni odbor za operativno sodelovanje na področju notranje varnosti ima pri tem ključno vlogo. Cikel oblikovanja politike zagotavlja metodologijo za obveščevalno voden pristop k notranji varnosti na podlagi skupnih ocen ogroženosti, ki se usklajujejo znotraj Evropla. Usmerjen je v razpoložljive vire glede na takojšnje, srednjeročne in dolgoročne grožnje in tveganja v zvezi z varnostjo. Države članice bi morale cikel oblikovanja politike bolj uporabljati, da bi začele konkretne operacije kazenskega pregona in se spopadle z organiziranim kriminalom, tudi s tretjimi državami. Dober praktičen primer takega pristopa je bila operacija Arhimed, ki jo je septembra 2014 usklajeval Europol, da bi se

¹⁷ Glej zgoraj navedene sklepe Sveta z dne 4. decembra 2014.

¹⁸ Avtomatizirani rezultat iskanja v indeksu bi samo pokazal, ali so podatki v policijski evidenci druge države na voljo („zadetek“) ali ne („ni zadetkov“). V primeru zadetka bi se morali zahtevati dodatni podatki po obstoječih kanalih za policijsko sodelovanje.

obravnavala številna huda kazniva dejanja v državah članicah in tretjih državah¹⁹. Take operacije bi se morale redno vrednotiti, da bi se lahko opredelile dobre prakse za prihodnje ukrepanje.

Agencije EU imajo ključno vlogo pri podpiranju operativnega sodelovanja. Prispevajo k oceni skupnih varnostnih groženj, pomagajo opredeliti skupne prednostne naloge za operativno ukrepanje ter lajšajo čezmejno sodelovanje in pregon. Države članice bi morale v celoti izkoristiti podporo agencij, da bi se spopadle s kriminalom na podlagi skupnih ukrepov. Spodbujati bi bilo treba tudi okrepljeno sodelovanje med agencijami EU v okviru njihovih pristojnosti. Ko se bo izvajal revidirani sporazum o sodelovanju med Europolom in Frontexom, bodo take sinergije mogoče, saj si bosta agenciji lahko izmenjali osebne podatke na podlagi ustreznih zaščitnih ukrepov za varstvo podatkov. Eurojust in Europol bi morala nadalje okrepiti svoje operativno sodelovanje.

Komisija je na podlagi prispevkov agencij EU in v tesnem sodelovanju z državami članicami pridobila posebno strokovno znanje o razvoju **ocen tveganja**. Oblikovala je smernice za ocenjevanje in kartiranje tveganj na področju obvladovanja nesreč²⁰ ter smernice za oceno zmogljivosti obvladovanja tveganj v državah članicah, izvedla pa je tudi ocene tveganja za eksplozive v letalskem tovoru iz tretjih držav in za preverjanje potnikov na letališčih v državah članicah. Komisija namerava uporabiti to metodologijo na drugih področjih, kot so kritične infrastrukture, pranje denarja in financiranje terorističnih dejavnosti, predvsem pa oceniti kaskadne učinke sistemskih tveganj.

Koordinacijska vozlišča lahko olajšajo usklajen **evropski odziv med krizami in izrednimi stanji**, s tem pa se je mogoče izogniti nepotrebnemu in dragemu podvajanju prizadevanj. V okviru **solidarnostne klavzule**²¹ lahko država članica zaprosi za pomoč EU v primeru krize, vključno s terorističnimi napadi. Center EU za usklajevanje nujnega odziva deluje štiriindvajset ur na dan vse dni v tednu kot glavna platforma za usklajevanje in podporo za vse krize v okviru mehanizma Unije na področju civilne zaščite²², solidarnostne klavzule in enotnih ureditev EU za politično odzivanje na krize. Zanaša se na prispevke Komisije, agencij EU in držav članic. Zaradi vedno večjih in novih tveganj za nesreče morajo države članice in Komisija sodelovati, da bi v celoti izvajale in operacionalizirale zakonodajo za civilno zaščito iz leta 2013²³, vključno s spremljanjem Sendajskega okvira za zmanjševanje tveganja nesreč za obdobje 2015–2030²⁴. EU bi morala še naprej krepiti pripravljenost na krizno upravljanje, da bi se lahko bolj učinkovito in usklajeno odzvala na krize zaradi kaznivih dejanj, ki vplivajo na meje, javno varnost in kritične sisteme. To vključuje izvajanje več skupnih terenskih vaj.

Čezmejna orodja so na voljo na ravni EU za podporo operativnemu sodelovanju. **Skupne preiskovalne enote** zagotavljajo že vnaprej pripravljen okvir za sodelovanje med državami članicami, ki je vzpostavljen za točno določeno obdobje za preiskovanje posebnih primerov. Te enote so uspešno orodje, ki bi ga bilo treba pogosteje uporabljati

¹⁹ Operacija Arhimed se je izvedla septembra 2014, v njej so sodelovali organi kazenskega pregona iz 34 držav, usklajeval pa jo je Europol. Operacija je bila usmerjena v organizirane kriminalne združbe, njen rezultat pa je bil več kot 1 000 aretacij po celi Evropi.

²⁰ SEC(2010) 1626 final z dne 21. decembra 2010.

²¹ Člen 222 PDEU.

²² Mehanizem Unije na področju civilne zaščite je bil vzpostavljen leta 2001, da bi spodbudil sodelovanje med nacionalnimi organi za civilno zaščito v Evropi.

²³ Sklep št. 1313/2013/EU z dne 17. decembra 2013 o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite.

²⁴ To pomeni infrastrukturo na lokalni in nacionalni ravni, ki je bolj odporna na nesreče, spodbujanje inovacij, vzpostavljanje učinkovitejših povezav med raziskavami, politikami in operacijami, razvijanje partnerstev z zasebnim sektorjem in vključevanje obvladovanja tveganja nesreč.

in ki bi se moralo sistematično opirati na agencije. V kazenskih zadevah z mednarodno razsežnostjo bi morale države članice uporabiti možnost vključitve tretjih držav v skupne preiskovalne enote. **Skupne carinske operacije** na podoben način omogočajo carinskim organom, da se spopadajo s čezmejnimi kriminalom na carinskem območju, pri čemer uporabljajo večdisciplinarni pristop. Komisija in države članice so skupaj razvile skupna merila tveganja za carinske organe, da ocenijo varnostna tveganja mednarodnih gibanj blaga. V skladu s strategijo in akcijskim načrtom EU za obvladovanje tveganja na carinskem področju bi EU morala še naprej krepiti svojo zmogljivost za odkrivanje nedovoljene trgovine z blagom ali denarja.

Sodelovanje v **mrežah nacionalnih specializiranih enot** je še en učinkovit način, da se zagotovi čezmejno operativno sodelovanje. Čezmejno sodelovanje med nacionalnimi finančnimi obveščevalnimi enotami (FIU) in nacionalnimi uradi za odvzem premoženjske koristi pomaga pri boju proti pranju denarja in dostopu do sredstev, pridobljenih z nezakonitimi dejavnostmi. Na podoben način **carinski** organi sodelujejo pri upravljanju tveganj v mednarodni dobavni verigi in hkrati lajšajo zakonito trgovino²⁵. Izboljšano usklajevanje in sodelovanje pri nalogah obalne straže krepí pomorsko varnost. Strokovnjaki, ki predstavljajo različne dele verige v kazenskem pregonu v državah članicah, sodelujejo tudi v okviru številnih mrež za spopadanje s kaznivimi dejanji zoper okolje. Komisija bo ta pristop podpirala tudi na drugih področjih.

Centri za policijsko in carinsko sodelovanje (CPCS) v obmejnih regijah združujejo organe kazenskega pregona iz različnih držav članic na enem mestu. EU podpira vedno večje število centrov CPCS s sofinanciranjem ter letnimi konferencami za izmenjavo izkušenj in dobrih praks. Čeprav večina informacij, ki se izmenjajo v centrih CPCS, ni v zvezi s hudimi kaznivimi dejanji in organiziranim kriminalom, je pomembno, da se informacije o takih zadevah posredujejo na nacionalni ravni in po potrebi Europolu.

Kar zadeva **regionalno sodelovanje**, bi bilo po oceni obstoječih orodij, vključno z zasledovanjem in čezmejnimi nadzorom, mogoče razmisliti o tem, ali so potrebni ukrepi v skladu s členom 89 PDEU glede delovanja pristojnih organov ene države članice na ozemlju druge ter kakšna je njihova dodana vrednost.

Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah se zanaša tudi na učinkovite čezmejne instrumente. Vzajemno priznanje sodb in sodnih odločb je ključni element v okviru za varnost. Orodja, kot je evropski nalog za prijetje, so se izkazala za učinkovita, toda drugi instrumenti, kot sta zamrznitev in zaplomba sredstev, pridobljenih s kaznivim dejanjem, se še ne uporabljajo sistematično v vseh ustreznih primerih. Nacionalni sodniki bi morali izkoristiti Evropsko pravosodno mrežo za izvrševanje evropskih nalogov za prijetje ter nalogov za zamrznitev in zaplombo. Izvajanje evropskega preiskovalnega naloga je še eno ključno orodje. Države članice bi morale pogosteje uporabljati Eurojust za usklajevanje čezmejnih preiskav in pregonov. Eurojust je lahko tudi v veliko pomoč pri zahtevnih prošnjah za medsebojno pravno pomoč z državami zunaj EU, zlasti z mrežo svojih kontaktnih točk.

Navsezadnje bo ustanovitev Evropskega javnega tožilstva zagotovila novo razsežnost v zvezi s posebnim vprašanjem varovanja izgub iz proračuna EU zaradi kriminalne dejavnosti.

*Institucije, agencije in obstoječa orodja EU za sodelovanje že zagotavljajo učinkovit nabor instrumentov za **dejansko operativnost** varnostne politike EU. Več sinergij med*

²⁵ COM(2014) 527 final z dne 21. avgusta 2014.

agencijami EU, bolj sistematično usklajevanje in celovita uporaba orodij, kot so skupne preiskovalne enote, lahko odločilno vplivajo na preprečevanje, odkrivanje in odzivanje na varnostne grožnje.

2.3 Podporni ukrepi: usposabljanje, financiranje, raziskave in inovacije

EU poleg izmenjave informacij in operativnega sodelovanja zagotavlja tudi podporo za ukrepe v zvezi z varnostjo na podlagi usposabljanja, financiranja in spodbujanja raziskav in inovacij, povezanih z varnostjo. Komisija želi usmeriti to podporo na strateški in stroškovno učinkovit način.

Učinkovitost orodij za sodelovanje je odvisna od tega, kako dobro jih uradniki organov kazenskega pregona v državah članicah znajo uporabljati. Usposabljanje je bistvenega pomena, da lahko organi na terenu v celoti izkoristijo možnosti v operativnih razmerah. Evropska policijska akademija **Cepol** organizira tečaje, opredeljuje skupne učne načrte o čezmejnem sodelovanju in usklajuje programe za izmenjavo. Trenutni zakonodajni predlog za Cepol bi še nadalje okrepil sposobnost te akademije, da pripravi policiste na učinkovito sodelovanje in razvije skupno kulturo na področju odkrivanja in pregona kaznivih dejanj²⁶. Cepol bi moral prilagoditi svoje letne programe usposabljanja prednostnim nalogam, opredeljenim v tej agendi. Nacionalne policijske akademije bi prav tako morale uporabiti sredstva EU, da v svoje usposabljanje in praktične vaje kot sestavni del vključijo **čezmejno sodelovanje**. Usposabljanje sodstva in pravosodnega osebja bi tudi moralo biti bolj usklajeno s prednostnimi nalogami EU ter temeljiti na obstoječih strukturah in mrežah ter ob podpori Evropskega omrežja za izobraževanje pravosodnih organov, evropskega pravosodnega portala in e-učenja. Komisija je vzpostavila tudi Evropski center za usposabljanje na področju varnosti, ki omogoča državam članicam, da izboljšajo svoje zmogljivosti pri odkrivanju in prepoznavanju nedovoljenih jedrskih ali radioaktivnih materialov za preprečevanje nevarnosti.

Nedavno vzpostavljen **Sklad za notranjo varnost** zagotavlja odzivno in prilagodljivo orodje za obravnavanje najbolj ključnih izzivov do leta 2020. Ta agenda zagotavlja strateško usmeritev za Sklad, s poudarkom na tistih področjih, kjer bo finančna podpora prinesla najvišjo dodano vrednost. Prednostna uporaba Sklada bi morala zajeti posodabljanje nacionalnih razdelkov schengenskega informacijskega sistema, izvajanje Prümske pogodbe in vzpostavljanje enotnih kontaktnih točk. Sklad bi bilo treba uporabiti tudi za utrjevanje čezmejnega operativnega sodelovanja v okviru cikla oblikovanja politike EU za huda kazniva dejanja in organizirani kriminal ter za razvoj „izhodnih strategij“ za radikalizirane osebe s pomočjo dobrih praks, ki se izmenjujejo v omrežju EU za ozaveščanje o radikalizaciji. Drugi finančni instrumenti EU, na primer okvirni program za raziskave in inovacije Obzorje 2020²⁷, evropski strukturni in investicijski skladi, programi EU na področju pravosodja, program Carina 2020 in finančni instrumenti za zunanje ukrepe, tudi lahko vsak na svojem področju prispevajo in podprejo prednostne naloge agende za varnost.

Vmesni pregled Sklada za notranjo varnost leta 2018 bo omogočil, da se prouči, kako so sredstva pomagala izpolniti prednostne naloge agende, in da se po potrebi te ponovno opredelijo.

²⁶ COM(2014) 465 final z dne 16. julija 2014.

²⁷ Pobuda Obzorje 2020, program EU za raziskave in inovacije za obdobje 2014–2020, razdelek „Varna družba – zaščita svobode in varnosti Evrope in njenih državljanov“.

Raziskave in inovacije so bistvenega pomena, če želi EU ostati v koraku s spreminjajočimi se potrebami glede varnosti. Raziskave lahko opredelijo nove varnostne grožnje in njihov vpliv na evropske družbe. Prispevajo tudi k ustvarjanju zaupanja družbe v nove varnostne politike in orodja, ki temeljijo na raziskavah. Inovativne rešitve bodo pomagale ublažiti varnostna tveganja z uporabo znanja, raziskav in tehnologije. Pobuda Obzorje 2020 ima lahko osrednjo vlogo pri zagotavljanju, da so prizadevanja EU za raziskave dobro usmerjena, vključno z upoštevanjem potreb organov kazenskega pregona, tako da se **končni uporabniki** še bolj vključijo v vse korake procesa, od zasnove do trga. Večja usmerjenost v inovacije je potrebna tudi na področju **civilne zaščite**, kjer bosta vzpostavitev centra znanja v okviru Centra EU za usklajevanje nujnega odziva ter oblikovanje skupnosti uporabnikov prispevala k ustvarjanju vmesnika med raziskavami in končnimi uporabniki v državah članicah.

Komisija je nedavno pooblastila evropske organizacije za standardizacijo, da oblikujejo standard „**vgrajena zasebnost**“, katerega cilj je spodbujati vključevanje visokih standardov varnosti in temeljnih pravic v najzgodnejšo fazo tehnološkega razvoja. Skladnost s tem standardom bo zagotovila, da bodo izdelki in storitve na področju varnosti EU spoštovali pravice posameznikov in s tem krepili zaupanje potrošnikov.

Konkurenčna **industrija EU na področju varnosti** lahko tudi prispeva k avtonomiji EU z izpolnjevanjem potreb po varnosti. EU je spodbujala razvoj inovativnih varnostnih rešitev, na primer s standardi in skupnimi certifikati²⁸. Komisija proučuje nadaljnje ukrepanje, na primer v zvezi z alarmnimi sistemi in opremo za varnostni pregled na letališčih, da bi odstranila ovire za enotni trg in okrepila konkurenčnost industrije EU na področju varnosti na trgih za izvoz.

Forenzična znanost je ključna za organe kazenskega pregona in tožilstva. Organi kazenskega pregona in pravosodni organi morajo vedeti, da so forenzični podatki, na katere se znašajo, vključno s podatki iz druge države članice, visoke kakovosti. Zato je pomembno zagotoviti, da se forenzični podatki, ki se izmenjujejo prek sistemov za izmenjavo informacij, na primer Prümskega okvira za prstne odtise in profile DNK, lahko učinkovito uporabijo na sodišču. **Evropsko forenzično območje** za uskladitev postopkov ponudnikov forenzičnih storitev v državah članicah bi spodbudilo sodelovanje in zagotovilo zaupanje. Komisija bo najprej sodelovala z zadevnimi deležniki pri oceni stanja in nato opredelila prednostne naloge in morebitne ukrepe za doseg tega cilja. To lahko vključuje izmenjavo dobrih praks in opredelitev skupnih minimalnih standardov.

*Varnost bi morala biti **ključna prednostna naloga** v širokem naboru **finančnih instrumentov, programov za raziskave in inovacije ter pobud za usposabljanje**. Obstoječe prednostne naloge je treba po potrebi prilagoditi.*

3. TRI PREDNOSTNE NALOGE

V naslednjih petih letih bi se moral uvesti ta okvir za boljše in tesnejše sodelovanje, da bi se obravnavale tri glavne prednostne naloge za evropsko varnost, hkrati pa se lahko prilagaja drugim glavnim grožnjam, ki se bodo morda pojavile v prihodnosti.

- Ob nedavnih terorističnih napadih v Parizu, Københavnu in Bruslju je prišla do izraza potreba po močnem odzivu EU na **terorizem** in na pojav **tujih terorističnih borcev**. Evropski državljani se še naprej pridružujejo terorističnim

²⁸ COM(2012) 417 z dne 26. julija 2012.

skupinam na konfliktnih območjih, se tam usposablja in ob vrnitvi pomenijo morebitno grožnjo za evropsko notranjo varnost. Ta težava sicer ni nova, obseg in pretok borcev na območja nerešenih konfliktov, zlasti v Sirijo, Irak in Libijo, ter povezanost v mreže, ki je značilna za te konflikte, pa so popolnoma nov pojav.

- Hkrati **čezmejna huda kazniva dejanja in organizirani kriminal** iščejo nove poti za delovanje in nove načine, da ubežijo odkritju. Kazniva dejanja, kot so trgovina z ljudmi, trgovina s strelnim orožjem, tihotapljenje drog, finančni in gospodarski kriminal ter kazniva dejanja zoper okolje, terjajo življenja in povzročajo ogromne družbene in gospodarske stroške. Organizirane kriminalne združbe, vpletene v tihotapljenje migrantov, izkoriščajo ranljivost ljudi, ki iščejo zaščito ali boljše gospodarske priložnosti, ter so odgovorne za izgubo življenj v imenu dobička. Organizirani kriminal je podlaga tudi za terorizem in kibernetško kriminaliteto prek kanalov, kot so dobava orožja, financiranje s tihotapljenjem drog in vdor na finančne trge.
- **Kibernetška kriminaliteta** predstavlja vedno večjo grožnjo temeljnim pravicam državljanov in gospodarstvu ter razvoju uspešnega enotnega digitalnega trga²⁹. Ker se trgovanje in bančno poslovanje selita na splet, kibernetška kriminaliteta za storilce kaznivih dejanj lahko pomeni velike morebitne dobičke, za državljane pa velike morebitne izgube. Kibernetški kriminalci lahko delujejo zunaj Unije, da bi škodovali kritičnim infrastrukturam in se hkrati osredotočili na veliko število žrtev v več državah članicah, pri čemer v to vložijo malo truda in so izpostavljeni zanemarljivemu tveganju. Prav tako bi se število groženj, kakršne pomenita kibernetški terorizem in hibridne grožnje, v prihodnosti povečalo. Storilci kaznivih dejanj izkoriščajo tehnike anonimizacije in mehanizme anonimnih plačil za nedovoljeno elektronsko trgovino z drogami ali orožjem, kriminalne transakcije in pranje denarja. Kibernetška kriminaliteta je tudi tesno povezana s spolnim izkoriščanjem otrok, pojavlja pa se vedno večji in zaskrbljujoči trend zlorabe otrok prek pretakanja v živo.

Terorizem, organizirani kriminal in kibernetška kriminaliteta so tri **ključne prednostne naloge**, ki jih ta agenda določa za takojšnje ukrepanje. To so **med seboj povezane in čezmejne grožnje**, pri čemer je iz njihove večplastne in mednarodne razsežnosti razvidno, da je zanje potreben učinkovit in usklajen odziv na ravni EU.

3.1 Spopadanje s terorizmom in preprečevanje radikalizacije

Državljeni in države članice pričakujejo podporo EU pri spopadanju s terorizmom in radikalizacijo ter pri lažšanju usklajevanja in sodelovanja med ustreznimi organi. **Europol** razvija vse obsežnejše strokovno znanje o vprašanjih, povezanih s terorizmom, in to znanje bi bilo treba nadgraditi tako, da se povežejo njegove zmogljivosti na področju kazenskega pregona za boj proti terorizmu, združijo viri in čim bolj izkoristi uporaba obstoječih struktur, storitev in orodij, ki so na voljo agenciji, da bi se dosegle ekonomije obsega. To bi bilo mogoče z vzpostavitev **evropskega centra za boj proti terorizmu** v okviru Europa, da bi se okrepila podpora, ki je na ravni EU zagotovljena za države članice, v varnem okolju in z najvišjo stopnjo zaupnosti v komunikaciji.

²⁹ Uporabniki interneta v EU so še vedno izjemno zaskrbljeni zaradi kibernetške kriminalitete. 85 % se strinja, da je tveganje, da postanejo žrtve kibernetške kriminalitete, vedno večje (raziskava Eurobarometra o kibernetški varnosti, objavljena februarja 2015).

Center bi vključeval (1) Europolovo nacionalno informacijsko točko Potniki o tujih terorističnih borcih in povezanih terorističnih mrežah, (2) program EU-ZDA za sledenje financiranja terorističnih dejavnosti (TFTP), (3) decentralizirano računalniško omrežje FIU.NET, ki podpira finančne obveščevalne enote in bo leta 2016 postal del Europola, ter (4) obstoječe zmogljivosti Europola v zvezi s strelnim orožjem in eksplozivnimi napravami. **Eurojust** bi moral biti v celoti vključen v dejavnosti centra, da se izboljša usklajevanje preiskav in pregonov. Tak center bi deloval izključno v okviru pravnih pooblastil Europola in ne bi vplival na zagotavljanje nacionalne varnosti, za kar so odgovorne države članice same, ali na vlogo Centra Evropske unije za analizo obveščevalnih podatkov na področju ocenjevanj teroristične grožnje, ki temelji na obveščevalnih podatkih.

Enota za prijavljanje sumljivih spletnih vsebin (EU IRU), ki naj bi jo Europol ustanovil do julija 2015, bi tudi bila del centra. Enota bo temeljila na izkušnjah Europola in držav članic, da bi delovala kot center EU za strokovno znanje, v sodelovanju s partnerji iz industrije pa bo pomagala državam članicam prepoznati in odstraniti nasilno ekstremistično vsebino s spleta.

Poleg tega bo Komisija leta 2015 začela **forum na ravni EU** z družbami za informacijsko tehnologijo, da jih bo povezala z organi kazenskega pregonu in civilno družbo. Na podlagi pripravljalnih srečanj, ki so bila organizirana leta 2014, se bo forum usmeril v uvedbo najboljših orodij za boj proti teroristični propagandi na spletu in v družbenih medijih. V sodelovanju z družbami za informacijsko tehnologijo bo forum obravnaval tudi vprašanja organov kazenskega pregonu v zvezi z novimi tehnologijami šifriranja podatkov.

Sledenje finančnim operacijam je lahko osrednjega pomena pri opredeljevanju terorističnih mrež, saj se teroristi zanašajo na finančna sredstva za potovanje, usposabljanje in opremo. Finančne obveščevalne enote lahko pomagajo opredeliti finančne operacije terorističnih mrež prek meja in izslediti njihove financirke. Program EU-ZDA za sledenje financiranja terorističnih dejavnosti (TFTP) omogoča državam članicam, da zahtevajo iskanje finančnih podatkov, ko obstaja utemeljen sum teroristične dejavnosti. Doslej je program TFTP zagotovil informacije, povezane s številnimi terorističnimi osumljenci in njihovimi podpornimi mrežami. Države članice in njihovi pristojni organi bi morali bolj dejavno uporabljati možnosti programa TFTP. Skorajšnja združitve FIU.NET in Europola bo nadalje okrepila zmogljivosti v boju proti financiranju terorističnih dejavnosti.

Komisija bo proučila tudi **potrebo po** dodatnih ukrepih na področju **financiranja terorističnih dejavnosti** ter njihove **morebitne koristi**, vključno z ukrepi, ki so povezani z zamrznitvijo sredstev teroristov v skladu s členom 75 PDEU, nedovoljeno trgovino s kulturnimi dobrinami, nadzorom oblik plačil, kot so spletni prenosi ali predplačniške kartice, nedovoljenim gibanjem denarnih sredstev in okrepitvijo uredbe o kontroli gotovine³⁰.

EU potrebuje konkreten **odziv kazenskega pravosodja** na terorizem, ki bo zajel preiskave in pregon tistih, ki načrtujejo teroristična dejanja ali so osumljeni novačenja, usposabljanja in financiranja terorističnih dejavnosti ter spodbujanja k terorističnemu kaznivemu dejanju. Številne države članice že imajo zakone za kriminalizacijo teh dejanj ali jih načrtujejo. Bolj usklajeni zakoni za preprečevanje kaznivih dejanj v zvezi s tujimi terorističnimi borci v celotni EU bi obravnavali čezmejne praktične in pravne izzive pri

³⁰ Uredba št. 1889/2005 z dne 26. oktobra 2005.

zbiranju in dopustnosti dokazov v zadevah, ki so povezane s terorizmom, in preprečevanje odhodov na konfliktna območja. Komisija bo leta 2015 pripravila oceno učinka, da bi leta 2016 posodobila **okvirni sklep Sveta o terorizmu iz leta 2008**³¹. Resolucija Varnostnega sveta OZN 2178 zahteva od držav, da kriminalizirajo potovanje na konfliktna območja za namene terorističnih dejavnosti in pri tem pomaga oblikovati skupno razumevanje kaznivih dejanj tujih terorističnih borcev. Novi zakonodajni okvir bi moral zagotoviti priložnosti za okrepljeno **sodelovanje s tretjimi državami** v zvezi s tujimi terorističnimi borci, pri čemer bi temeljil na nedavnih pozitivnih izkušnjah pri sodelovanju s Turčijo.

Eden od načinov, kako prekiniti dejavnosti terorističnih mrež, je otežiti napad na tarče ter dostop in uporabo nevarnih snovi, kot so kemični, biološki, radiološki in jedrski materiali in predhodne sestavine za eksplozive. Zaščita **kritičnih infrastruktur**, kot je prometna infrastruktura, in **mehkih tarč**, na primer na množičnih javnih dogodkih, pomeni resnični izziv za organe kazenskega pregona, organe na področju javnega zdravja in organe za civilno zaščito. EU in države članice sodelujejo pri oceni tveganj in strategij za blažitev posledic, zbiranju dobrih praks in oblikovanju navodil. Komisija izvajalcem dejavnosti pomaga z razvojem priročnikov, ki jim pomagajo pri njihovem vsakodnevem delu, na primer na področju varovanja v letalstvu.

Terorizem v Evropi se napaja pri ekstremističnih ideologijah. Ukrepanje EU proti terorizmu mora torej **obravnavati vzroke ekstremizma** na podlagi preventivnih ukrepov. V celotni EU povezava med radikalizacijo in nasilnim ekstremizmom postaja vedno bolj jasna. Ugotovljeno je bilo, da ekstremistična propaganda spodbuja tuje teroristične borce iz Evrope, da potujejo v tujino, kjer se na območjih spopadov usposablajo, spopadajo ali izvajajo grozodejstva, ter da ob vrnitvi ogrožajo notranjo varnost EU. Pomemben vidik odziva EU je krepitev njene strateške komunikacije s skupnimi zgodbami in prikazovanjem dejanskega stanja konfliktov.

Odziv EU na ekstremizem ne sme privedi do stigmatizacije katere koli skupine ali skupnosti. Temeljiti mora na skupnih evropskih vrednotah strpnosti, raznolikosti in vzajemnega spoštovanja ter spodbujati svobodne in pluralistične skupnosti. EU mora z močno in odločno protipropagando razbiti temelje, ki podpirajo terorizem. Komisija bo zagotovila izvrševanje zadevne zakonodaje EU na tem področju³². Ocenila bo morebitne vrzeli v zakonodaji in podprla spremljanje sovražnega govora in drugih dejanj na spletu. Državam članicam bo tudi pomagala razviti proaktivne prakse preiskav in pregona na terenu. Sredstva EU se bodo vse bolj uporabljala za podpiranje posebnega usposabljanja javnih uslužbencev in spodbujanje spremljanja, poročanja in beleženja incidentov sovraštva in sovražnega govora.

Izobraževanje, udeležba mladih, medverski in medkulturni dialog ter zaposlovanje in socialno vključevanje imajo ključno vlogo pri preprečevanju radikalizacije, tako da spodbujajo skupne evropske vrednote in vključevanje v družbo ter krepijo medsebojno razumevanje in strpnost. Vključujoče izobraževanje lahko odločilno prispeva k spopadanju z neenakostjo in preprečevanju marginalizacije. Mladinsko delo, prostovoljstvo, šport in kulturne dejavnosti so še zlasti učinkoviti pri vzpostavljanju stika z mladino. Glede na navedeno bo Komisija prednostno obravnavala boj proti radikalizaciji in marginalizaciji mladine ter spodbujanje vključevanja z naborom

³¹ Pri tem bodo upoštevana pogajanja o dodatnem protokolu, ki dopolnjuje Konvencijo Sveta Evrope o preprečevanju terorizma.

³² Okvirni sklep Sveta 2008/913/PNZ z dne 28. novembra 2008, Direktiva 2000/43/ES z dne 29. junija 2000, Direktiva 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 in Direktiva 2010/13/EU z dne 10. marca 2010.

konkretnih ukrepov iz strateškega okvira za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (ET 2020), strategije EU za mlade, delovnega načrta EU za šport in delovnega načrta za kulturo.

Da bi Komisija podprla te ukrepe, bo uporabila sredstva v okviru programov Erasmus+ in Ustvarjalna Evropa, med drugim z večjo podporo za mobilnost učiteljev in mladinskih delavcev, mladinske izmenjave in prostovoljstvo, strateška partnerstva na področju izobraževalne in mladinske politike, nadnacionalne mreže, platforme za sodelovanje med šolami, skupne projekte v zvezi z državljansko vzgojo in skupna partnerstva v športu. Poleg tega Evropski socialni sklad zagotavlja finančno podporo državam članicam za spodbujanje socialnega vključevanja, boj proti revščini in vsaki obliki diskriminacije. Komisija bo začela tudi nadaljnje raziskave v okviru pobude Obzorje 2020 za boljše razumevanje vzrokov in pojavov radikalizacije.

EU je prva uvedla pomoč za skupnosti pod pritiskom, da bi se te učile od drugih delov Unije. Komisija je leta 2014 opredelila deset področij, da bi organizirala prizadevanja za obravnavanje vzrokov ekstremizma³³. **Omrežje EU za ozaveščanje o radikalizaciji** je krovno omrežje na ravni EU, ki je bilo vzpostavljeno leta 2011 ter povezuje organizacije in omrežja po celotni Uniji in več kot 1 000 izvajalcev, ki so neposredno vključeni v preprečevanje radikalizacije in nasilnega ekstremizma. Omrežje omogoča izmenjavo izkušenj in praks, ki lajšajo zgodnje odkritje radikalizacije ter oblikovanje preventivnih strategij in strategij za umik iz nasilja na lokalni ravni.

Komisija trenutno vzpostavlja **center odličnosti omrežja EU za ozaveščanje o radikalizaciji**. Ta bo deloval kot vozlišče znanja EU za krepitev strokovnega znanja, spodbujanje širjenja in izmenjave izkušenj ter sodelovanja pri preprečevanju radikalizacije. S tem bo sodelovanje med deležniki na področju preprečevanja radikalizacije dobilo novo, praktično razsežnost.

EU je učinke radikalizacije začutila tudi v svojem sosodstvu. Da bi se omrežje EU za ozaveščanje o radikalizaciji soočilo s tem, bo razvilo svoje delo z deležniki v tretjih državah, pri čemer se bo prednostno usmerilo v Turčijo ter države Zahodnega Balkana, Bližnjega vzhoda in severne Afrike. Hkrati bi bilo treba zagotoviti usklajevanje z zunanjimi ukrepi EU, na primer na podlagi skupine uglednih oseb iz Evrope in islamskega sveta, da bi se spodbudile intelektualne izmenjave in širši dialog med družbami.

Lokalni akterji so ljudje v neposrednem stiku s tistimi, ki so najbolj izpostavljeni tveganju radikalizacije. Ustrezno jih je treba opremiti, da bodo prepoznali znake radikalizacije in ocenili, kakšni posegi so morda potrebni, ter zagotovili pravo sodelovanje z voditelji skupnosti. Veliko držav članic je začelo z usposabljanji, ki so usmerjena v tradicionalne ciljne skupine, in sicer osebje organov pregona in zaporniško osebje, pri čemer je to prednostna naloga, saj je dokazano, da so zapori žarišče radikalizacije. Komisija bo s podporo evropske organizacije za zapore in storitve za izvrševanje kazenskih sankcij spodbujala izmenjavo dobrih praks in usposabljanje o odpravljanju radikalizacije ter preprečevanje radikalizacije v zaporih. Usposabljanje in podpora je mogoče uporabno razširiti na druge akterje, na primer socialne delavce, učitelje in zdravstvene delavce. Omrežje EU za ozaveščanje o radikalizaciji bo pomagalo razviti tudi podobne pristope za odpravljanje radikalizacije in umik iz nasilja (izhodne strategije).

³³ COM(2013) 941 final z dne 15. januarja 2014.

Komisija in Evropska služba za zunanje delovanje bosta sodelovali z Evropskim koordinatorjem za boj proti terorizmu, da bi ohranili pregled nad vsemi instrumenti, ki so na voljo Uniji, in pozorno spremljali njihovo izvajanje.

Ukrepi:

- *okrepiti podporne funkcije Europolu z združitvijo njegovih zmogljivosti na področju kazenskega pregona za boj proti terorizmu v evropski center za boj proti terorizmu v okviru Europolu,*
- *začeti forum EU z družbami za informacijsko tehnologijo za pomoč pri boju proti teroristični propagandi in obravnavanje vprašanj o novih tehnologijah šifriranja podatkov,*
- *sprejeti nadaljnje ukrepe za okrepitev boja proti financiranju terorizma,*
- *obravnavati kakršne koli vrzeli na področju odzivanje na spodbujanja sovraštva na spletu,*
- *proučiti okvirni sklep Sveta o terorizmu in pripraviti predlog v letu 2016,*
- *ponovno opredeliti prednostne naloge za okvire politike EU in programe za izobraževanje, mladino in kulturo,*
- *osredotočiti se na preprečevanje radikalizacije v zaporih in razvoj učinkovitih programov za umik iz nasilja/odpravljanje radikalizacije,*
- *vzpostaviti center odličnosti omrežja EU za ozaveščanje o radikalizaciji in razširiti delo v zvezi s preprečevanjem radikalizacije s Turčijo, Zahodnim Balkanom, Bližnjim vzhodom in severno Afriko.*

3.2 Razbitje organiziranega kriminala

Cikel oblikovanja politike EU za huda kazniva dejanja in organizirani kriminal je uspešno zagotovil bolj usklajeno strateško usmeritev in skupne operacije na terenu. **Sosednje države** so se že povezale s ciklom oblikovanja politike, njihovo vključenost v operativne dejavnosti tega cikla pa bi bilo treba okrepiti. Ena od prednostnih nalog cikla oblikovanja politike je razbiti organizirane kriminalne združbe, ki so vpletene v tihotapljenje migrantov, z okrepitvijo čezmejnih preiskav s podporo agencij EU. Skupna operacija MARE, ki jo je usklajeval Europol, je dober primer tega, kako lahko Unija postane bolj učinkovita pri prepoznavanju organiziranih kriminalnih združb, ki so vključene v tihotapljenje migrantov, ter spopadanju z njimi.

Glavni cilj organiziranega kriminala je dobiček. Kazenski pregon mora torej imeti možnost, da izpostavi **finance organiziranega kriminala**, ki so pogosto neločljivo povezane s korupcijo, goljufijami, ponarejanjem in tihotapljenjem. Mednarodne kriminalne združbe za zakritje vira svojega dobička uporabljajo zakonite poslovne strukture, zato so potrebni ukrepi za obravnavanje vdora organiziranega kriminala v zakonito gospodarstvo.

Nedavno sprejet sveženj za preprečevanje pranja denarja³⁴ bo pomagal prepoznati in spremljati sumljiva nakazila denarja ter olajšati učinkovito izmenjavo informacij med finančnimi obveščevalnimi enotami. Komisija bo podprla izvajanje te zakonodaje, da bi storilec kaznivih dejanj otežila zlorabo finančnega sistema, in izvedla nadnacionalno

³⁴ Četrta direktiva o preprečevanju pranja denarja in uredba o podatkih, ki spremljajo prenose sredstev; glej zadevne predloge Komisije COM(2013) 45 final z dne 5. februarja 2013 in COM(2013) 44 final z dne 5. februarja 2013.

oceno tveganj, ki bo obravnavala tudi financiranje terorističnih dejavnosti in virtualne valute. Oblikovala bo tudi usklajeno politiko za tretje države, ki imajo pomanjkljive ureditve za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorističnih dejavnosti. Povezovanje dela nacionalnih **uradov za odvzem premoženjske koristi** bo izboljšalo čezmejno zamrznitev in zaplembo sredstev, pridobljenih s kaznivim dejanjem. Treba je uskladiti in okrepiti pooblastila finančnih obveščevalnih enot (FIU), saj razlike v njihovih vlogah otežujejo sodelovanje in izmenjavo informacij. Eurojust bi lahko zagotovil tudi več strokovnega znanja in pomoči za nacionalne organe pri izvajanju finančnih preiskav. Izboljšati bi bilo treba **vzajemno prepoznavanje nalogov za zamrznitev in zaplembo**. Na zahtevo sozakonodajalcev bo Komisija leta 2016 izdala študijo izvedljivosti o skupnih pravilih za zaplembo premoženja, pridobljenega s kaznivimi dejanji, brez kazenske obsodbe.

Nedavni teroristični napadi so pozornost usmerili v to, kako lahko organizirani storilci kaznivih dejanj pridobijo dostop do tako velikega števila **strelnega orožja** v Evropi in z njim trgujejo, med drugim celo s strelnim orožjem za vojsko. Odločitev o tem, kdo lahko ima strelno orožje in kdaj ga lahko uporabi, je družbena odločitev držav članic. Vendar razlike v nacionalnih zakonodajah ovirajo nadzor in policijsko sodelovanje. Prednostna naloga je skupni pristop, ki je potreben v zvezi z uničenjem in onesposobitvijo strelnega orožja, da se storilec kaznivih dejanj prepreči, da ga ponovno usposobijo in uporabljajo. Komisija bo leta 2016 pregledala obstoječo zakonodajo v zvezi s strelnim orožjem, da bi izboljšala izmenjavo informacij (na primer z vnosom informacij o zaseženem strelnem orožju v informacijski sistem Europol), okrepila sledljivost, standardizirala označevanje in oblikovala skupne standarde za uničenje strelnega orožja. Komisija bo v okviru ocene, ki že poteka, proučila tudi, ali naj v nove določbe vključi orožja za samozaščito (orožje, ki je namenjeno za alarm), ter katere koli druge pomembne vidike.

Trgovina s strelnim orožjem ima kritično **zunanjo razsežnost**, saj je bilo veliko nezakonitega strelnega orožja v EU uvoženega iz sosednjih držav, kjer so še vedno velike zaloge vojaškega strelnega orožja. Nedavni operativni akcijski načrt z Zahodnim Balkanom bi bilo treba uporabljati v celoti in ga, če se izkaže za učinkovitega, ponoviti tudi v drugih sosednjih državah, zlasti v državah Bližnjega vzhoda in severne Afrike³⁵.

Trg s **prepovedanimi drogami** je še vedno najbolj dinamičen med kriminalnimi trgi, najnovejši trend pa je širjenje novih psihoaktivnih snovi. Slednje se vedno pogosteje proizvajajo v EU, zato je nujno, da se sprejme nov zakonodajni okvir EU. EU bi morala še naprej podpirati dejavnosti držav članic na področju boja proti prepovedanim drogam, vključno s preprečevanjem, ter pri tem uporabiti strokovno znanje Evropskega centra za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami (EMCDDA) in Europol. Komisija bo ocenila napredek pri izvajanju akcijskega načrta EU na področju drog za obdobje 2013–2016, ki zajema tudi zunanjo politiko EU na področju drog, usmerila pa se bo v zmanjšanje ponudbe drog in povpraševanja po njih. Na podlagi navedenega se bo Komisija odločila, ali bo predlagala nov akcijski načrt EU za obdobje 2017–2020.

Ena od večjih težav, s katero se trenutno sooča EU, je to, da kriminalne združbe izkoriščajo potrebo posameznikov po zaščiti ali njihovo željo po odhodu v Evropo. Čim prej se lahko ustavi tako kaznivo dejanje tihotapljenja, tem manjše je tveganje za človeške tragedije, kakršnim smo bili nedavno priča v Sredozemlju. Preventivni ukrepi

³⁵ Operativni akcijski načrt med EU in Zahodnim Balkanom na področju boja proti nedovoljeni trgovini s strelnim orožjem iz decembra 2014.

za preprečevanje lajšanja nezakonitih migracij zahtevajo boljše zbiranje, izmenjavo in analizo informacij. **Sodelovanje v boju proti tihotapljenju migrantov**, tako v EU kot s tretjimi državami, je ključnega pomena. EU bi morala v partnerstvu s tretjimi državami to obravnavati kot prednostno nalogo ter ponuditi pomoč ključnim državam tranzita, da bi te lažje in čim hitreje preprečile in odkrile dejavnosti tihotapljenja. Okrepljeni ukrepi na področju boja proti tihotapljenju migrantov med EU in ključnimi tretjimi državami bodo del prihodnje evropske agende o migracijah.

Trgovina z ljudmi je izredno uničujoča, vendar izjemno donosna oblika kriminala. EU ima namenski pravni okvir in okvir politike³⁶, da čim bolj izkoristi sodelovanje in ga določi za prednostno nalogo organov, kot sta Europol in Eurojust. Na podlagi usklajenega in celostnega pristopa je trenutna strategija prispevala k boju proti trgovini z ljudmi na regionalni, nacionalni, evropski in mednarodni ravni. Komisija namerava razviti strategijo za obdobje po letu 2016, ki bo temeljila na obstoječem okviru.

Kazniva dejanja zoper okolje lahko povzročijo precejšnjo škodo za okolje in zdravje ljudi, zmanjšajo prihodke vlade in davkoplačevalcem povzročijo stroške čiščenja, na primer zaradi nezakonitih pošilk in posledičnega odmetavanja nevarnih odpadkov. Nezakonita trgovina s prostoživečimi vrstami ogroža biotsko raznovrstnost, v izvornih regijah, na primer v Afriki, pa tudi trajnostni razvoj in regionalno stabilnost³⁷. Komisija bo razmislila o potrebi po okrepitvi spremljanja skladnosti in pregona, na primer z boljšim usposabljanjem za osebje organov kazenskega pregona, podporo za ustrezne mreže strokovnjakov in s približevanjem kazenskih sankcij v celotni EU.

Lokalni organi imajo poleg organov kazenskega pregona in pravosodnih organov ključno vlogo pri spopadanju z organiziranim kriminalom. Organizirani kriminal pogosto razmišlja globalno, deluje pa lokalno, zato je za učinkovito preprečevanje in spopadanje z njim potreben večdisciplinarni pristop. V skladu s tem je EU razvila pristop, ki združuje orodja na upravni ravni, da bi preprečila vdor v javni sektor ali gospodarstvo. V mnogih primerih so lokalni organi prva točka za prepoznavanje in preprečevanje vdora kriminalnih združb v zakonite gospodarske dejavnosti, na primer pri dodeljevanju sredstev javnih razpisov ali izdaji dovoljenj igralnicam, in morali bi imeti orodja za izmenjavo informacij z drugimi organi javne uprave ali organi kazenskega pregona. Bolj bi bilo treba izpostaviti tudi delo **Evropske mreže za preprečevanje kriminala**. Z mrežo se na podlagi finančne podpore EU izmenjujejo dobre prakse pri preprečevanju kriminala.

Preprečevanje **korupcije** in boj proti njej v Evropski uniji zahteva celosten pristop. Komisija je prvo poročilo EU o boju proti korupciji objavila leta 2014. Poročilo predstavlja pregled na ravni EU, opredeljuje trende in dobre prakse ter analizira razvoj dogodkov v vseh državah članicah EU, njegov cilj pa je podpreti vlade, civilno družbo in druge deležnike pri preprečevanju korupcije in spopadanju z njo. EU je izvedla več korakov, da bi se spopadla s korupcijo, kot so pobude politike in pobude za spremljanje (vključno z ugotavljanjem gospodarskega stroška v evropskem semestru), zakonodaja in financiranje programov.

Ukrepi:

- *razširiti delo cikla oblikovanja politike EU na sosednje države,*
- *pregledati možne ukrepe za zablembo brez kazenske obsodbe,*

³⁶ Direktiva 2011/36/EU z dne 5. aprila 2011; COM(2012) 286 final z dne 19. junija 2012.

³⁷ COM(2014) 64 final z dne 7. februarja 2014.

- pregledati zakonodajo o strelnem orožju in pripraviti predloge v letu 2016,
- sprejeti strategijo za trgovino z ljudmi za obdobje po letu 2016,
- začeti posebne skupne ukrepe in strategije sodelovanja s ključnimi tretjimi državami za spopadanje s tihotapljenjem migrantov,
- proučiti obstoječo politiko in zakonodajo o kaznivih dejanjih zoper okolje in pripraviti predloge v letu 2016.

3.3 Boj proti kibernetški kriminaliteti

Kibernetška varnost je prva obramba proti kibernetški kriminaliteti. Strategija EU za kibernetško varnost iz leta 2013 je usmerjena v prepoznavanje območij z visokim tveganjem, sodelovanje z zasebnim sektorjem, da se odpravijo zakonodajne vrzeli, in zagotavljanje specializiranega usposabljanja. Pomemben element pri izvajanju strategije bo hitro sprejetje predloga direktive o varnosti omrežij in informacij³⁸. Izvajanje te direktive bi spodbudilo boljše sodelovanje med organi kazenskega pregona in kibernetške varnosti, poleg tega pa bi zagotovilo tudi gradnjo zmogljivosti na področju kibernetške varnosti s strani pristojnih organov držav članic ter čezmejno obveščanje o incidentih. Agencija Evropske unije za varnost omrežij in informacij prispeva tudi k odzivu EU na vprašanja kibernetške varnosti, tako da si prizadeva za visoko raven varnosti omrežij in informacij.

Prvi korak pri spopadanju s kibernetško kriminaliteto je **zagotoviti, da se obstoječa zakonodaja EU v celoti izvaja**. Direktiva iz leta 2013³⁹ o napadih na informacijske sisteme kriminalizira uporabo orodij, kot so zlonamerna programska oprema, in utrjuje okvir za izmenjavo informacij o napadih. Direktiva iz leta 2011⁴⁰ o spolni zlorabi in spolnemu izkoriščanju otrok se približuje nacionalni zakonodaji, da bi preprečila spolno zlorabo otrok na spletu. Komisija sodeluje z državami članicami, da bi zagotovila pravilno izvajanje teh direktiv. Posodobiti je treba tudi pravila. Državljeni so zaskrbljeni glede težav, kot so goljufije v zvezi s plačili. Okvirni sklep Sveta iz leta 2001 o boju proti goljufiji in ponarejanju v zvezi z negotovinskimi plačilnimi sredstvi⁴¹ pa ni več v skladu z današnjim dejanskim stanjem in novimi izzivi, kot so virtualne valute in mobilna plačila. Komisija bo ocenila raven izvajanja trenutne zakonodaje, se posvetovala z zadevnimi deležniki in ocenila potrebo po nadaljnjih ukrepih.

Kibernetška kriminaliteta je po svoji naravi brezmejna, prilagodljiva in iznajdljiva. Kazenski pregon mora biti pri preprečevanju, odkrivanju in pregonu kos iznajdljivosti storilcev kaznivih dejanj ter jo predvideti. Kibernetška kriminaliteta od pristojnih pravosodnih organov zahteva, da znova razmislijo o tem, kako lahko sodelujejo v okviru svoje pristojnosti in uporabnega prava, da bi zagotovili hitrejši čezmejni dostop do dokazov in informacij, ter da upoštevajo trenutni in prihodnji tehnološki razvoj, na primer računalništvo v oblaku in internet stvari. Pri tem sta ključnega pomena zbiranje elektronskih dokazov v realnem času od drugih pristojnih sodišč v zvezi z vprašanji, kot so lastniki naslovov IP ali drugi elektronski dokazi, in zagotavljanje njihove dopustnosti na sodišču. Zahteva tudi zelo usposobljeno osebje organov kazenskega pregona, ki so se sposobni soočiti s precejšnjim porastom glede obsega, kompleksnosti in vrst kibernetške kriminalitete.

³⁸ COM(2013) 48 final z dne 7. februarja 2013.

³⁹ Direktiva 2013/40/EU z dne 12. avgusta 2013.

⁴⁰ Direktiva 2011/92/EU z dne 13. decembra 2011.

⁴¹ Okvirni sklep Sveta 2001/413/PNZ z dne 28. maja 2001.

Potrebna so jasna pravila, da se zagotovi popolno upoštevanje načel varstva podatkov, da pa organi kazenskega pregona pridobijo dostop do podatkov, ki jih potrebujejo za zaščito zasebnosti državljanov pred kibernetiko kriminaliteto in krajo identitete. **Sodelovanje z zasebnim sektorjem** je prav tako odločilnega pomena, pri čemer bi si javno-zasebna partnerstva morala skupaj prizadevati za spopadanje s kriminalom na spletu. Odziv na kibernetiko kriminaliteto (na primer lažno predstavljajanje) mora zajeti celotno verigo: od Europolovega Evropskega centra za boj proti kibernetiki kriminaliteti, skupin za odzivanje na računalniške grožnje v državah članicah, ki jih zadeva napad, do ponudnikov internetnih storitev, ki lahko opozorijo končne uporabnike in zagotovijo tehnično zaščito. Kibernetika kriminaliteta torej zahteva nov pristop h kazenskemu pregonu v digitalni dobi.

Europolov **Evropski center za boj proti kibernetiki kriminaliteti** se lahko nadalje razvija na svojem obstoječem delu in postane osrednje informacijsko vozlišče za kazenski pregon na tem področju. Konvencija Sveta Evrope o kibernetiki kriminaliteti, ki je bila sprejeta v Budimpešti in jo je ratificirala večina držav članic, je še vedno mednarodni standard za sodelovanje ter model za nacionalno zakonodajo in zakonodajo EU. Konvencijo bi morale ratificirati vse države članice. Iz pobud, kot sta delovna skupina EU-ZDA za kibernetiko varnost in kibernetiko kriminaliteto ter Svetovno zaveznitvo za boj proti spolni zlorabi otrok na spletu, je razvidna vrednost mednarodnega sodelovanja, zato bi jih bilo treba spodbujati, sinergije z ukrepi za gradnjo kibernetičnih zmogljivosti, financiranih z instrumenti zunanje pomoči, pa okrepiti.

Eurojust bi moral še naprej lajšati izmenjavo dobrih praks ter opredeliti izzive v zvezi z zbiranjem in uporabo elektronskih dokazov v preiskavah in pregonu kaznivih dejanj, storjenih s pomočjo interneta, z ustreznimi zaščitnimi ukrepi. Komisija si bo prizadevala zagotoviti, da bodo vsi zadevni sodobni načini komunikacije (na primer govor v omrežju IP) zajeti v sodne preiskave, pregon in vzajemno pravno pomoč. Različni standardi glede dopustnosti dokazov ne smejo ovirati boja proti terorizmu in organiziranemu kriminalu.

Ukrepi:

- *ponovno se posvetiti izvajanju obstoječih politik na področju kibernetične varnosti, napadov na informacijske sisteme in boja proti spolnem izkoriščanju otrok,*
- *proučiti in po možnosti razširiti zakonodajo o boju proti goljufiji in ponarejanju negotovinskih plačilnih sredstev, da se upoštevajo novejši oblike kaznivih dejanj, in ponarejanju finančnih instrumentov ter pripraviti predloge v letu 2016,*
- *proučiti ovire za kazenske preiskave v zvezi s kibernetiko kriminaliteto, zlasti kar zadeva vprašanja pristojnosti ter pravila o dostopu do dokazov in informacij,*
- *okrepiti ukrepe za gradnjo kibernetičnih zmogljivosti v okviru instrumentov zunanje pomoči.*

4. KAKO NAPREJ

Evropska agenda za varnost določa ukrepe, potrebne za zagotavljanje visoke ravni notranje varnosti v EU. Ta agenda mora biti **skupna**. Njeno uspešno izvajanje je odvisno od politične zavezanosti vseh zadevnih akterjev, da okrepijo svoja prizadevanja in medsebojno sodelovanje. To vključuje institucije EU, države članice in agencije EU. Zahteva globalno stališče, pri čemer je varnost ena od najpomembnejših zunanjih prednostnih nalog. EU se mora znati odzvati na nepričakovane dogodke, izkoristiti nove priložnosti ter predvideti prihodnji razvoj dogodkov in varnostna tveganja in se jim prilagoditi.

Komisija poziva Evropski parlament in Svet, da podpreta to agendo kot prenovljeno strategijo notranje varnosti EU, ob upoštevanju prihajajočega Evropskega sveta junija 2015. Komisija poziva k dejavnemu izvajanju agende v tesnem sodelovanju z vsemi zadevnimi deležniki. Institucije EU in države članice poziva, naj v naslednjih petih letih to agendo uporabijo kot **podlago za sodelovanje in skupno ukrepanje Unije** na področju varnosti, da se ustvari pravo območje notranje varnosti EU.